

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40 —
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Los
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

America.

Arad, 25 Noemvrie.

Odinioară cunoștințele noastre despre America se mărgineau la o carte cu copertă roșie, care descria călătoria aventurierului Amerigo Vespucci... O, de câte-ori citind romanele eroicilor din Alaska și Floridor am avut în suflet un dor vag, de-a rătăci pe bordul unei nave a Oceanului parfumat de taină și a uita Europa... America... În începutul copilăriei noastre erai fantezia noastră fragedă, stropită cu lacrimile înduioșărei din tîi — și astăzi, după ce am consultat pe Edgar Allan Poe, Longfellow, Emerson, ajungem la constatările lui Upton Sinclair... Dsungelul american.

Noi ne închipuim că America este țara democrației. După Benjamin Franklin și... Theodor Roosevelt, urmează însă doctrinismul lui Wilson, întru chipătorul lozincei nemiloase: bussiens is bussiness. Americanul, care spune cu emfază: Jam citizen, americanul, care declamează: libertate și egalitate, pe stindarul înstelat își înscrie magicele cuvinte ale trustului... Noi, idealistii esteticismului derutat, așteptăm salvarea păcii internaționale dela America, așteptăm pășirea pe tribună a Papei pacifiste: Bryan, și... americanismul nu se compromite nici de astădată: Bryan nu vrea să vie în Europa ca să pretindă pace, căci îl interesează mai mult conflictul mexican și bugetul flotei americane, decât „pacea europeană”.

Ce va face America?

Erau momente, pe la începutul războiului, când emoția noastră întrecea limitele în-

găduite: citeam zilnic aforisme despre intervenția democrației americane. „U. St. A.” vor pace. Statele-Unite nu rabdă ca pacea Europei să fie tulburată de bestia militară... Wilson și Papa dela Roma, în numele cristianismului modern, vor conduce tratativele de pace. Wilson și regina Olandei, discută deja modalitățile unei păci durabile... Bryan protestează împotriva furnizării munițiilor... Lusitania... Arabia... Răsboiul americano-german. Afacerea Lansing... Conflictul Wilson-Dumba...

Evenimentele se perândau zilnic și totdeauna ne întrebam ce va face America? Intervenția ei n'ar fi accelerat sfârșitul războiului, dar munițiile, munițiile...

Iar America democratică, simțind cu instinctul cămătarului durata excepțional de lungă a războiului, a intrat în slujba intereselor imperialiste și capitaliste. Dela izbucnirea războiului în America s'au format peste 500 de fabrici de munițiuni, savurate în mare parte de marile case Morgan, Rockefeller și Wanderbilt. Furnizând muniții pentru Franța, Anglia și Rusia, iar armamente pentru Ententa întregă, ea a devenit ostilă intereselor germane. Dar tot atunci, când printr'un sentimentalism minunat mascat America ș'a declarat pe față prietenia Ententei, n'a uitat că de viața ei se leagă existența a douăzeci de milioane de Germani. Germaniei i-a furnizat bumbac în valoare de câteva sute de milioane, ceea ce va să zică a contribuit la ameliorarea situației grele în care au ajuns fabricile de muniții din Germania și Belgia în lipsa acestui articol organic.

Cei ce credeau că rolul Americii va fi al împăciitorului democratic, s'au înșelat. In-

vinele lui Wilson, ca și în ale lui Theodor Roosevelt curge încă sângele lui Lazarillo de Tormes. Americanul este mult mai prepotent și egoist decât Englezul, ori Chinezul. Americanul are psihicul cămătarului lui Dickens: este nemilos și pentru un somn dulce pe o canapea de catifea ș-ar ucide chiar și pe mama sa. (Upton Sinclair).

America este stat democratic ca factură, căci este o coaliție a statelor independente, dar independența și democrația americană are un înțeles barbar pentru noi, Europeanii. În America „Negrii”, deși legile democratice din 1866 le asigură deplină libertate, sunt zilnic maltratați cu lynch-uri, în Mexico, Uncle Sam își bate joc de civilizație înăbușind sentimentul naționalist al unui popor viteaz de origine latină, iar legile Americii referitor la imigranți și intruși sunt cele mai reacționare ce poate inventa un „American subject”, demn de-a imita fondul trivial al politicii lui Ximenes.

Egoismul Americii nu s'a putut ascunde nici de astădată. Cu Germania are un vechiu conflict de interese, început după războiul american-spaniol. În Asia, interesele Americii sunt periclitare de Japonia. Indată ce Japoniei îi va succeda să năvălească în Mandșuria și până în Camceatca, America poate fi izolată pentru totdeauna de către Asia.

Dar nici imperialismul Angliei nu-i poate plăcea, căci Canada este o rană dureroasă, oricât ar nega teoreticianii principiului de rassă. Principiul de rassă a dat faliment și poate da încontinuu, căci *raison*-ul de stat nu se bazează pe sentiment, a susținut lordul Palmerston și o susțin — dela Sassonow până la Bethman-Hollweg toți reprezentanții politicii mondiale.

Imn păcii.

De tremăntul vieții sbucumate
Nimic nu-ți leagă visurile sfinte;
Nu plângi la groapa clipelor apuse
Și treci prin viață, blândă și cuminte.
In largul casei tale nu s'abate
Nici ura lumii veșnic răsvrătită
Și nici iubirea noastră pătimăse
Nu-și poartă ochii dornici de ispită.

Tu nu ndrăznești să cauți în văltoare
De lupte grele, farmecul vieții;
O, sfânt copil, nu bătut furtuna
La pragul tău. E risul dimineții!
Și tremură — comoară de lumină —
In ochii tăi, o rază nârziată
Și zimbetul ertării milostive
Îți flutură pe fața ngândurată

Că larma zângărilor de arme
Și viorul de tropote zorite
Și luciul ucigașelor oțete
S'ascund în largul văilor umbrite;
Doar tu rămâi în urmă ndoliată
De-a nopții potolită nvaluire,
S'alini durerea lor, păzind în umbră,
Ruina unor visuri de mărire.

Pitești, 1915.

I. N. Pârvulescu.

Numărul popular pe 1 an 4 cor.

Un păcat social.

(Pentru poporul rus și oricare alt popor).

Traducere liberă din nemteste.

De Dr. P. R.

(3)

III.

A fost un timp al canibalismului și al jertfirei de oameni; un timp în care fete și copii slabi erau ucși fără de milă; un timp al arderii pe rug, al schingiuirilor și al dreptului crutului; încă ne aducem aminte de pedeapsa cu vergi, ce acum nu se mai uzează. Dar cu toate că pedepsele amintite au dispărut, au rămas încă alte obiceiuri, cari după concepția lumii de azi sunt demne de acelaș dispreț ca și acelea. Rivna omenimei spre desăvârșire e fără sfârșit; în fiecare perioadă istorică vin înainte întocmiri slabe, cari învinse din partea omenimei rămân în întunerecul trecutului; altele le prevedem în negura viitorului iar altele sunt cari aparțin prezentului. Caracteristic timpului nostru este condamnarea la moarte, pedepsele peste tot, prostituția, militarismul, războiul, apoi răul cel mai mare al timpului modern sunt latifundiile.

Dar după cum niciodată vre-o schimbare nu s'a putut face în mod brusc și pe neașteptate, ci pe rând, după cum personalitățile mai alese ale neamului treptat au observat răul, tot așa și ou latifundiile din timpul modern.

Încă profetii și înțelepții din antichitate au făcut amintire despre nedreptatea proprietății mari. Cugetătorii progresiști de mai târziu, mai ales cei din timpul revoluției franceze, încă au aruncat puțnă lumină asupra acestei chestii. Mai târziu înmulțindu-se oamenii și crescând simțul umanitar, conștiința acestei nedreptăți a devenit atât de mare, încât a pătruns și în cercul oamenilor mai de rând. Dar oamenii de dați cu proprietățile mari sunt așa de obicinuți cu această stare a lucrurilor, încât nedreptatea nici nu o observă, ba întrebunțează tot felul de mijloace pentru ca să schimonosească și pociască adevărul, iar dacă aceasta nu se poate, să-l suprime.

Aceasta a fost și soarta lucrării bărbatului renunțat Henry George, care la sfârșitul secolului trecut punându-și în activitate toate puterile sale intelectuale a arătat nedreptatea și grozăvia legii actuale despre dreptul pământului și a descoperit mijloace și căi pentru înlăturarea aceleia.

El a arătat aceasta în cărțile, articolele și vorbirile sale cu o așa putere convingătoare și claritate, încât orice om nepreocupat nu putea decât să recunoască, că nici o reformă nu e în stare să îmbunătățească soarta poporului, până când nu se sistează acea nedreptate fundamentală și că mijloacele propuse din partea

Pretul unui exemplar 10 fileri.

Numărul popular pe 1/2, 2 coroane

Interesul Americii în actualul războiu a fost dublat. Interesul vital al Americii este ca marile puteri cari i-au putut fi vrășmașe și i-au curbat intențiile de gravitare în centrul Asiei și cari îi amenința libertatea mărilor, să se slăbească reciproc. Cu cât slăbesc puterile europene, cu atât rolul astăzi încă fictiv de conducere al Americii devine mai real, dar America nu trebuie să uite, că chiar dacă puterile europene și-ar pierde dreptul de întâietate în conducerea politicii mondiale, rolul de conducere nu l'ar avea nicicum America, ci răsese galbene.

Japonia a progresat uimitor dela războiul ruso-japonez. Armata ei este una dintre cele mai bune și forțele ei militare sunt inepuizabile. China, intră în era democrației adevărate și sub tutela tăcută a Germaniei, de care astăzi încearcă să se desbare, a ajuns la o dezvoltare înfloritoare.

Dar și celelalte popoare ale Asiei par a se mancia din ce în ce. Progresul se simte mai vădit în Persia și Arabia, iar în ceea ce privește India, ne este îndeajuns a reaminti revoluția dela Durbar-ul imperial, care a costat Angliei o armată întreagă.

America este și în actualul războiu ceea ce a fost totdeauna: samsară. Pe ea o interesează nu numai situația internă, ci și cea externă numai dintr'un anumit punct de vedere: se poate face bussiness, da, ori ba? Dacă America poate încheia contracte priincioase politicii sale mercantile, își jertfește cu abnegațiunea cămătarului convins de profit, câteva pagini din constituție. Dovada: comanda munițiilor și exportul armamentelor, cari în legile fiecărui stat, pe timp de războiu este prohibit. America însă furnizează cu înduioșare ipocrită utensiliile războiului barbar, căci umanitatea ei a caracterizat-o unul dintre marii scriitori americani: Upton Sinclair.

Odinioară fantezia noastră sbura ca să se reîmprospeteze în California, atât de minunat descrisă de Bret Harte. Odinioară din versurile lui Longfellow cunoșteam spiritul clar și emancipat al Americanului și arătam totdeauna pînda yonkee-ului clăcașului nostru

lui pentru înlăturarea aceleia sunt bune și potrivite.

Ce s'a întâmplat însă? Cu toate că îndată după apariție, scrierile lui Henry George s'au popularizat repede în lumea anglo-germană și au fost apreciate după valoarea lor adevărată, totuși în Anglia și în Irlanda, unde a fost mai bătătoare la ochi nedreptatea proprietății mari, au pășit în fața lor bărbați de influință și culti cu învățături contrare. Reprezentanți radicali ai poporului, ca Parnele, cari la început au simpatizat cu învățăturile lui George, nu peste mult l-au părăsit, dând mai multă importanță reformelor politice decât acelor sulevate de George. Aproape întreaga lume aristocratică din Anglia a fost contra, între alții și Toynbee, Gladstone și Herbert Spencer, acel Spencer, care mai întâi a pășit contra proprietății mari, iar, după ce și-a schimbat vederile, edițiile vechi ale scrierilor sale și le-a precupețit ca să dispară orice urmă despre ideile sale referitoare la nedreptatea proprietății mari de pământ.

În decursul prelegerilor publice ale lui H. George din Oxford, studentimea a aranjat manifestații ostile, iar o partidă bisericască a declarat învățăturile sale de păcătoase, imorale și periculoase, ba chiar contrare învățăturilor lui Hristos. Asemenea și economia națională veche, științifică încă s'a declarat contra învățăturilor sale. Profesori învățați i-au reprobato învățăturile, fără a le înțelege, din simplul motiv, că Henry George n'a recunoscut principiile lor arogante. Și social-democrații erau contra

istovit... Odinioară, în lupte parlamentare, când câte-un pseudo-Disraeli ne arunca în ochi: „Valah puturos”, ne apăram totdeauna cu pilde americane. În America este libertate... America este republica și triumful cetățenismului adevărat, America este unitatea democratică a principiului egalist... Și ca un decor shakespeare-ian, America ni se arată fadă și goală, răsufierea ei nu este a unei atmosfere luminate, ci aceeaș ahtiată după profit.

Papa păcei: Bryan, veți vedea că în curând va fi ales în consiliul de administrație al cutărei fabrici de muniții și tu, biet soldat imperialist, mori pe câmpul de luptă: Americanul nu ridică ramură de măslin, ci un coupon, pe care-l păstrează picurii sfântului tău sânge.

Bulgaria cea mare,

— După ziarul „L'Echo de Bulgarie”. —

I.

Zilele trecute un domn Antonoff a alcătuit o hartă istorică a Bulgariei dela întemeierea statului bulgar până în zilele noastre. Ziarul „L'Echo de Bulgarie” a dat atunci mai multe însemnări istorice asupra alcătuirii acestui stat bulgăresc.

Deoarece toate acele date istorice furnizate de ziarul bulgăresc sunt intenționat greșite, vom da noi deslușiri privitoare la alcătuirea statului bulgăresc, pentru ca cititorii să fie pe deplin luminați.

Asupra așezării Bulgarilor în împărăția romană de răsărit s'au scris o mulțime de lucrări de către mulți literați și istorici, atât vechi cât și noi, și s'au dat în această privință o mulțime de păreri.

Să vedem cum stau lucrurile cu Bulgarii.

Cea dintâi năvală în împărăția romană — ajunsă acum greacă — o fac în anul 495. După aceea urmează să o prade în anii 499, 502, 509, 678, 680.

Ispirih, fiul lui Kubrat, pe care Iraclie, împăratul Grecilor, îl face *patriciu*, se așează pentru totdeauna, — fiindcă se răsculase împotriva Avarilor sub cari erau Bulgarii — în Misia, unde i se dă pământ. Invoirea de a se așeza în provinciile împărătești grecești i-a fost dată lui Ispirih de către împăratul din *Tarigrad Constantin Pogonat*.

lui, pentrucă mistificând adevărul, aceștia în scrierile lui H. George nu vedeau sistarea proprietății de pământ, ci sistarea a orice proprietăți în general.

Arma principală contra învățăturilor lui H. George a fost arma ce se întrebuintează de obicei contra învățăturilor nerăsturnabile: *persecuția*.

Aceasta a fost întrebuintată cu un așa rezultat, încât reprezentantul parlamentului englez, Labouchère, a putut să se exprime în public, fără a protesta cineva contra lui, că el nu e așa fantastic ca H. George. El nu e de părerea ca latifundiile să fie confiscate și date în arândă, el voește numai să le îngreuneze cu dări. Astfel a pus în gura lui George cuvinte pe cari el niciodată nu le-a rostit și nu le-a voit.

Mulțumită năzuințelor acelora cari au avut interesul de a apăra existența latifundiilor, învățăturile lui Henry George, cu toate că erau așa de convingătoare, au rămas aproape necunoscute, iar în anii din urmă au deșteptat tot mai puțină atențiune. Ici-colea în Scoția, America sau Seelanda-nouă își mai aduc aminte încă de învățăturile lui Henry George și dintre 100 de oameni de știință abia este unul, care să-i cunoască învățăturile și să i-le apere. În Anglia și Statele-Unite aderenții lui Henry George scad din zi în zi; în Franța învățăturile lui sunt aproape necunoscute, în Germania sunt predicate într'un cerc mic; dar sunt foarte accentuate și susținute din partea social-democrațiilor-gălăgioși.

Această invoire i-a fost nefastă împărăției, căci Bulgarii au început să aibă veleități de stăpânire chiar asupra împărăției. Tinta acestui popor, după ce Grecii i-au dat voie să se așeze în împărăție, nu era alta decât să înlocuiască pe împărății greci și creștini în stăpânirea Tarigradului. Voiau Bulgarii cu alte cuvinte să facă și ei ceea ce făcuseră Germanii în apus: o nouă împărăție romană de neam barbară.

Justinian dă lui Tervel, un conducător de ceață bulgar din Marcianopolis, titlul de *cezăr*.

Cu acest titlu, urmașii lui Tervel, creștinându-se, — căci până atunci erau păgâni, — voră iarăș să se socotească împărăți și s'au și numit *ei singuri „țari”* — dacă altminteri nu putură, căci împărății greci nu-i lăsară să-și puie în aplicare gândul, adică să-i înlocuiască în stăpânirea Tarigradului.

Toți acei cari susțin că, dacă conducătorii Bulgarilor se numiau „țari” aveau și „țarat” adică domnie, sunt în mare greșală. Bulgarilor n'au putut să aibă un „țarat” de sine stăpânitor. Ei au putut să fie în împărăția grecească, patrici, cezari, și să aibă orice demnitate, — puteau chiar să se răscoale împotriva împăratului, cum făceau și alți demnitari de altă obârșie, greacă, armeană, saracenă, adică *autocrat* al împărăției era tot acela din Bizanț.

Si, apoi, se pune întrebarea: Cine-i recunoștea de „țari”? Impărății greci? Nu! Atunci care alt stat din vremea aceea. Impărăția germană din apus, cu atât mai puțin! A rămas numai Papa dela Roma. Acesta da, ca să isbească în Greci, a putut să recunoască ca „țari” pe toate căpeteniile de cete bulgare răsărite împotriva împăratului lor dela Tarigrad. I-a îndemnat să se răscoale și să turbure, de atâtea-ori, împărăția.

Dar ni se va răspunde, poate: Acei conducători de cete bulgărești se intitulau în scrisorile lor cu Papii Romei, cu mândrul titlu de *Rex Bulgarorum et Blachorum*. Prin urmare trebuie să fi avut un „țarat” de sine stăpânitor.

Răspundem: Acest titlu *dat* de Papii Romei, are aceeaș valoare ca și cel de *țar*. Și, în scrisorile lor voiau să înlocuiască tot pe Greci, în împărăția Răsăritului și de aceea se numeau, în acele scrisori, împărăți ai Bulgarilor și Grecilor: *Ton Bulgaron ke Romeon*, de unde iarăș printr'o greșită interpretare, a rezultat pentru unii din istoricii români titlul de *împărați ai Bulgarilor și Românilor*, traducând pe *Romeon*, roman, prin român.

Incercuirea Germaniei.

— Din presa italiană. —

În revista „Nuovo Antologia” cunoscutul scriitor politic și fost ministru italian d. *Maggiolino Forraris* (Victor) spune următoarele vorbind de situația din Balcani:

„În starea actuală a conflictului, Italia trebuie să aștepte cu liniște și încredere desfășurarea evenimentelor...”

Acțiunea germană a precedat-o ce-i drept pe cea a Quadruplei, dar trebuie, totuși, să nu judecăm decât după rezultatele definitive.

Chiar dacă Germania ar înainta cu mult în Bulgaria și spre Constantinopol, trebuie însă să ținem seamă că cu cât Germanii își vor lăți acțiunea, cu atât o vor slăbi. Ei au trebuit să se oprească în fața Rușilor și au suferit pierderi în Champagne, în Artois și pe frontul englez. Germanii vor întâmpina în Balcani greutăți cu mult mai mari decât acele la cari se așteptau.

Un scriitor militar a spus într'o zi, că dacă după bătălie, armata învinsă ar putea vedea drumurile din spatele armatei învingătoare, e foarte probabil că ar relua ofensiva și ar învinge.

Această lucruri s'ar putea spune și despre situația politică: văzând condițiunile interne și adevărate ale Germaniei și ale Austro-Ungariei, după aceste 14 luni de războiu și după micile și zadornicile lor sforțări, vom putea porni la o acțiune mai energică și hotărâtoare.

Războiul se desfășoară după linii trase de atâtea-ori. Germania silită de blocul militar și economic, caută să lărgească cât mai mult cercul, când spre Rusia, când spre Balcani, fără să aibă însă posibilitatea de a-l rupe în nici într'o parte”.

Ce s'a discutat

In consiliul de miniştri italian.

Războiul submarin. — Expediţiunea balcanică italiană. — Ameninţarea Greciei. — Ultimatul împătritei înţelegeri.

Lugano, 20 Noembrie 1915.

De abia în zilele aceste a permis cenzura italiană publicarea raportului despre decursul consiliului de miniştri italian, în care s'a desbătut situaţia internaţională.

Correspondentul din Roma al lui „Stampa” scrie în baza informaţiunilor, pe cari le-a obţinut dela persoane, cari au fost de faţă la acest consiliu de miniştri, că în consiliu s'a cetit un raport despre activitatea submarinelor şi s'a constatat că o altă putere, cu care Italia nu este în stare de războiu a săvârşit un act ostil faţă de Italia. Ce hotărîri a luat consiliul de miniştri italian în chestia aceasta, correspondentul lui „Stampa” n'a putut afla.

Ministrul Sonnino şi amiralul Corsi au raportat despre rezultatele obţinute prin cercetările cari s'au făcut pentru constatarea responsabilităţii neutralilor sprijinind şi provăzând aceştia cu alimente submarinele duşmane. Rezultatele au fost de aşa natură, încât amiralul Corsi s'a decis să se pună în înţelegere cu floatele aliate în scopul urmăririi comune a submarinelor şi împedecarea acestora de a se putea provedea cu alimente.

Consiliul a discutat şi chestia expediţiunii italiene în Balcan, din punct de vedere tehnic şi militar. Înţelegerea aceasta în colaborare cu puterile înţelegerii se crede — ar salva armata sârbească, şi aruncându-se Italia în flancul duşmanului ar întări pe aliaţi şi ar putea îndupleca Grecia şi probabil şi pe România să se decidă pentru împătrita înţelegere. Pentru Italia e de mare importanţă ca realizarea aspiraţiunilor Bulgariei la Marea Adriatică să fie zădărnice. Dar din punct de vedere tehnic această înţelegere ar întâmpina enorme dificultăţi, aşa că expediţiunea devine problematică fără preparative întinse şi îndelungate. Problema acestor lucrări pregătitoare a preocupat deosebit consiliul de miniştri. Nu s'a luat însă nici o hotărîre definitivă, deoarece proiectul trebuie să fie adus mai întâi la cunoştinţă regelui.

Discuţiuni amănunţite au avut loc mai departe privitor la demersul comun al împătritei înţelegeri faţă de Grecia. Demersul acesta era hotărît să aibe loc imediat ce ministrul Denis Cochin şi-a îndeplinit misiunea. Guvernul italian e de acord cu celelalte puteri, ca să se pretindă dela Grecia precizarea atitudinii sale faţă de trupele anglo-franceze din Salonic. Italia e de acord cu celelalte puteri ca în nici un caz să nu se tolereze ca Grecia să desarmeze trupele sârbeşti, cari eventual s'ar retrage pe teritoriul grecesc şi dacă e necesar să se întreprindă chiar paşi energici faţă de Grecia.

Correspondentul lui „Stampa” mai scrie şi despre presiunea care să se exerciteze asupra Greciei. Italia se găseşte în stadiul de pregătire pentru expediţia balcanică. Dificultăţile transportului de trupe pe ţarmul Albaniei, din cauza apropierei bazelor de operaţiune a submarinelor duşmane sunt îndeajuns cunoscut, dar mai mari dificultăţi prezintă lipsa drumurilor şi a mijloacelor de transport în Albania. Expediţiunea balcanică are însă şi alte căi, cari se ţin în taină. În tot cazul însă Italia va colabora în deplină conformitate cu acţiunea anglo-franceză. Deocamdată Italia aşteaptă rezultatul demersurilor diplomatice la Atena şi în privinţa aceasta ministrul italian contele Bosdari a şi primit instrucţiuni. Paşii întreprinşi la guvernul din Atena au caracter de ultimul. I-se pretinde Greciei să dea răspuns hotărît şi se cere dela ea deplină libertate de mişcare a trupelor debarcate şi aprovizionarea acestora din teritoriul grecesc.

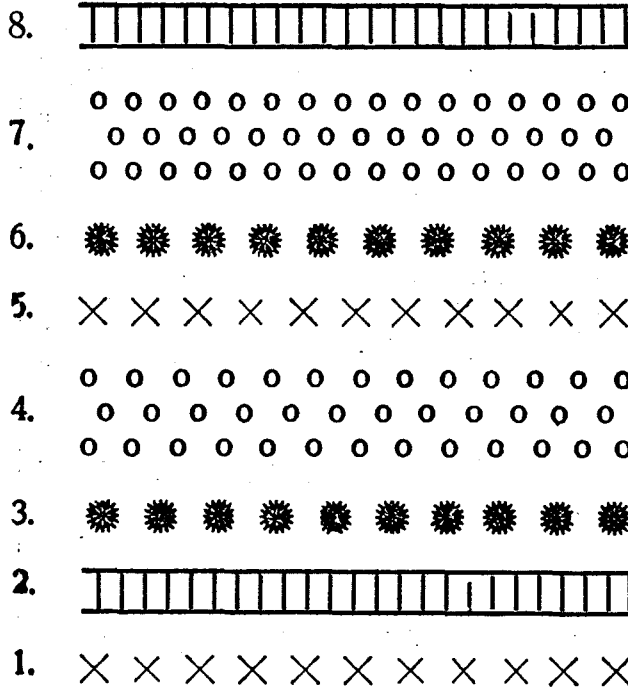
O banalitate:

Cucerirea unei tranşee.

Telegramele cari anunţă numai luarea unei tranşee au ajuns una din acele banalităţi în informaţii asupra căreia abia de ne mai oprim privirile, saturaţi.

Câţiva metri de tranşee!?

„Civilii” au doar un zimbet de compătimire pentru o ispravă atât de umilită. Când se gândesc mai cu seamă la raportul între frontul întreg şi lungimea unei modeste tranşee... „civilii”, spectatori îndepărtaţi ai dramei ce se desfăşoară pe câmpul de luptă, nu pot decât să dea din cap decepţionaţi.

Şi totuşi, după felul în care sunt organizate tranşeele pe frontul occidental, cucerirea unei poziţiuni cât de reduse din aceste adăposturi formidabil întărite, este o adevărată minune de sacrificii şi de bravuri.

Ceea ce se numeşte tranşee este o zonă întreagă de întărituri paralele, cari trebuie cucerite rând pe rând, pentru a se ajunge la şanţul unde sunt soldaţii, a-i şarja cu baioneta şi a-i face prizonieri.

Amănuntele tehnice asupra organizării tranşeelelor nu ne parvin decât foarte greu — şi se înţelege pentru ce. Din informaţiile date de specialiştii din ţările neutre asupra tranşeelelor vizitate de ei în Argonne, se pot totuşi desprinde oarecari amănunte asupra zonei care se numeşte cu un cuvânt: o tranşee.

În primul loc este gardul de sârmă cu ghimpi (1) solid fixată pe stâlpi de fer, cari se înfig în pământ în cursul nopţii, când inamicul din tranşee opusă nu poate supraveghia mişcările favorizate de întunec. Apoi este tranşeele de observaţie, în care nu sunt decât puţini soldaţi, mitraliere şi serviciu de informaţii telefonice (2). În al treilea loc sunt garduri de arbori îngropaţi solid cu vârful în pământ, astfel încât ramurile se întretes făcând un obstacol foarte greu de străbătut (3). La spatele acestui gard sunt „gropi de lupi”, adânci, largi, bine disimulate sub un acoperiş de frunze şi ramuri (4). Aceste gropi sunt aşezate în multe şiruri paralele, uneori până la zece asemenea şiruri, astfel încât unele să cadă în intervalele dintre cele din faţă. Înaintarea în linie dreaptă este cu neputinţă, iar descoperirea gropilor nu se poate face fără foarte multe riscuri. Aceste elemente de întărire se repetă.

După gropile de lup urmează un nou gard de sârmă (5), o nouă serie de arbori răsturnaţi (6) şi un nou rând de gropi (7). După acesta urmează tranşeele acoperite (8), în care sunt soldaţi numeroşi şi toate acele arme pe cari geniul distrugerii le-a înspănat celor mai civilizate şi mai ingenioase popoare.

Toate aceste poziţiuni succesive sunt alese aşa încât să se găsească mereu sub focul mitralierelor şi al tunurilor de pe înălţimi.

Iar cei cari cuceresc o sută de metri de tranşee, trebuie să treacă prin această formidabilă serie de obstacole, sub focul continuu al duşmanului.

Această tragică înaintare, este „banalitatea” pe care ne-o aduc telegramele în fiecare zi.

Situaţiunea militară a Sârbilor.

— Din presa italiană. —

În vreme ce nu numai presa monarhiei şi a Germaniei, ci şi presa engleză, franceză ba chiar şi unele ziare italiene descriu în culorile cele mai triste soarta tragică a armatei sârbe părăsită de puternicii săi aliaţi, uită ce minuni scrie ziarul „Tribuna” din Roma:

Ziarul „Tribuna” socoteşte că situaţia militară a Sârbilor „se îmbunătăţeşte pe zi ce merge”. Cursul iniţiat al dislocării armatei sârbeşti, care trebuia să se împotrivescă la diferite duşmani în unghiurile externe ale ţării „s'a îndreptat dela sine prin retragerea executată cu dibăcie de voevodul Putnic”.

Eroismul şi patriotismul trupelor sârbeşti a înălţurat cel mai mare pericol al unei retrageri care este demoralizarea ostaşilor.

Joncţiunea cu Francezii şi Englezii — adaogă „Tribuna” — n'a putut să fie împiedecată de Bulgari, cărora se vede că le lipseşte în acest războiu acea pornire năvalnică care i-a făcut să înfăptuiască minuni în cel dintâi războiu balcanic, şi care nu este decât efectul conştiinţei depline a dreptului său propriu. Această conştiinţă le lipseşte astăzi ostaşilor bulgari, tot aşa cum le-a lipsit şi în antrepriza cea pripită împotriva Sârbilor şi Grecilor cari i-a adus la pacea din Bucureşti.

Trupele franco-anglo-sârbeşti, alcătuiesc astăzi un larg semicerc care se sprijină de masivul munţilor din Macedonia şi poate să aibă, se zicem aşa, două debuşeuri: deoparte în Marea Egee, iar de alta în Adriatică; pe câtă vreme trupele bulgare au trebuit să mute teatrul principal al acţiunii lor în cea Macedonia, pe care cel mai mare strateg şi patriot bulgar, generalul Ficeff, a privit-o ca o cauză a neisbânzilor bulgare în campania dela 1913.

O mărturisire a „succeselor” actuale ale Sârbilor ziarul „Tribuna” o găseşte în faptul, că Austro-Ungarii şi Germanii sunt în faptul, aducă noi contingente de trupe pe teatrul războiului sârb”.

Legatiunea sârbească din Roma — spune „Tribuna” — a primit dela guvernul său ştiri „multămitoare” în jurul mersului operaţiunilor militare.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 16 Noembrie. — Se comunică dela marele

Budapesta, 24 Noembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Nici un eveniment.

Pe frontul italian: Capul podului Gorţei a fost expus şi ieri canonadelor artileriei italiene. În luptele de infanterie însă s'a făcut o pauză, fiindcă Italianii nu atacă. Cu atât mai desperate lupte s'au desvoltat pe ambele părţi a muntelui San Michel. În nordul muntelui, Italianii au intrat în poziţiile noastre. Însă contraatacul infanteriei stiriene şi a honvezimel noastre, după lupte desperade apropiate, de succes variabil, au respins duşmanul cu desăvârşire. Mai multe atacuri direcţionate contra sectoarelor de pe munţii San-Michel şi San-Martino, le-am respins cu vehemenţă, cauzând duşmanului pierderi considerabile. Încercările de atac date contra poziţiilor noastre de pe Monte del sei Busi au fost sufocate în focurile noastre. Contra baricadelor drumului dela Zagora, inamicul a aruncat bombe cu gaz asfixiant. Pe linia sudică a Tirolului partea oraşului vechiu a Rivel şi gara au fost bombardate. Un aviator al nostru a aruncat bombe deasupra depozitelor şi baracelor din Ala.

Pe frontul sudestic: La cursul superior al Drinei ziua a trecut în linişte. La Priboi, trupele noastre au forţat trecerea la malul sudic al Limului. Spre sud de Novibazar, trupele austro-ungare înaintează către frontiera munteneagră. Trupele austro-ungare din valea Ibarului, prin lupte violente au scos duşmanul din poziţiile nordostice dela Mitroviţa şi au intrat în oraş. Morţi comunicat de Englezi, ci numai 653 oameni, ştire e pierdută pentru Sârbi. O divizie germană a intrat în

partea nordică a orașului, iar puțin în urmă una bulgară a intrat dinspre răsărit.

Berlin, 24 Noembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Evenimente de importanță nu sunt. Comanda militară engleză supremă a încercat să se îndoaie de comunicatele oficiale germane, cari spun că pierderile Germanilor în luptele din jurul Loosului, nu corespund cu numărul de 7—8 mii răniți și și am făcut prizonieri 50-Ruși și am răpit 3 mitraliere, dată de comanda germană. Nu putem avea răspuns la asemenea încercare.

Pe frontul oriental: Armata generalului Hindenburg. Cu ocazia înaintării noastre la sudost de Riga și spre Bersemünde care a scos, interimal pe Ruși din aceste ținuturi, am făcut prizonieri 6 ofițeri și 700 soldați, și am luat 2 mitraliere. O avangardă de-a noastră înaintată spre Janopol (la nord de Illux) a trebuit să se retragă din calea atacurilor rusești. Printr'un contraatac, ne-am recapat pozițiile.

In armata principelui Leopold de Bavaria situația e invariabilă.

Armata generalului Linsingen. La nordost de Tatorisk și lângă Dubisce, (spre nord dela drumul de fer. Covel-Covno) am respins înaintările diviziilor rusești și am făcut prizonieri 50 Ruși și am răpit 3 mitraliere.

Pe frontul din Balcan: Trupele austro-ungare au ocupat Mitrovița, iar cele germane Pristina. Sârbii au fost respinși spre nord de Pristina peste Sitnița.

Pentru ce se retrage armata sârbă spre Muntenegru?

Greutățile mari ale teronului din Serbia. — Situațiunea Sârbilor. — Ajutorul Muntenegriilor. — Pentru ce s'au oprit Sârbii pe Câmpul Mierlelor?

Viena, 23 Noembrie.

Din săptămână, în săptămână situația generală a războiului e neschimbată. Pe teatrele de războiu, unde puterile centrale nu caută lupta decisivă, ci deocamdată intenționează numai oprirea înamicului, sau nu se înregistrează evenimente de importanță, — ca de ex. pe teatrul oriental, sau pe cel occidental — sau că domnește o foarte mare vivacitate, — ca de ex. pe teatrul italian — dar în general pe nici un teatru de războiu nu se schimbă situația fronturilor de luptă.

Inșă, pe un singur teatru de războiu, unde noi căutăm și noi totuși lupta decisivă, din zi în zi avem posibilitatea să ne împingem ofensivă. Aci noi cu o admirabilă perseverență învingem nu numai rezistența înversunată a dușmanului, ci, mai mult decât atâta, învingem toate greutățile îngrozitorului teren balcanic și temperiile sălbatice ale Balcanului.

Umblat-au și în vechime comandanti cu armate de zeci de mii de oameni pe poteci strâmte de munte și pe vârfuri de munți până la nori prin viscol și zăpadă. Hanibal, Napoleon și Suvarov au trecut Alpii, Gergei își trecuse mica lui armată prin defileul dela Stureț, apoi prin strămtora de la Branica pe o iarnă grea, pe la sfârșitul lui Ianuarie, corpul armatei ca avangardă a lui Gurko a urcat în anul 1877 lanțul munților balcanici, dar în tot atâtea cazuri era chestie numai de o trecere bine pregătită peste un neplăcut sector de munți. Era chestie de 2—4—6 sau de 10 zile. O vreme aceasta destul de lungă, dar pe lângă o organizare potrivită a transportului de proviant, acțiunea aceasta nu întâmpina greutăți.

Trupele se alimentau din ceea ce duceau cu ele, iar la sfârșitul călătoriei bogata regiune, bazinul Italiei nordice sau frumosul șes al Rumeliei-orientale, unde ajungeau armatele de obicei, le recompensa în mod bogat. Aci trupele găseau drumuri bune, aprovizionare bogată și cartiere bune. Trecerea peste munți era un simplu episod neplăcut al campaniei.

Dar, acum, cu o armată de sute de mii de oameni să duci o întreagă campanie teribilă în contra celui mai turbat dușman, să aprovizionezi trupele într-o regiune, unde în multe părți ale acesteia nu crește nici iarbă, unde nu numai nu sunt drumuri și căi de comunicațiune practicabile, dar nu există deloc nici de cele rele, unde și animalele încărcate numai pe cele câteva poteci cu vârful în nori pot înainta: a-

cestea toate constituie cea mai grea problemă, care a fost încredințată vre-odată spre rezolvire unui comandant de armată.

Iar această problemă nu este un episod al războiului, ci ea este războiul însuși. Tinta finală spre care mergem cu cele mai mari greutăți prin munții stâncoși și prin platourile carstice nu ne îmbie speranța de a ajunge în situațiuni mai favorabile, în șesuri binecuvântate, la drumuri și pășune bune, scuturi sigure, ci cu cât înaintăm mai mult, cu atât și împrejurările devin mai mărețe, deoarece tot mai mult ne îndepărtăm de baza noastră de operațiuni.

In astfel de situațiuni îngrozitoare și grele numai apropiata nădejde a marelui învingeri mai poate entuziasma vitezele noastre trupe.

Ce privește aprovizionarea armatei, Sârbii strămtorați de aifel se găsesc într-o situație mult mai favorabilă decât noi, deoarece în cursul retragerii lor ei tot mai mult se apropie de mare, de unde trupele lor pot fi aprovizionate perfect de către împătrita-înțelegere.

In această privință adversarul nostru este favorizat deoparte prin nepretențiozitatea foarte mare a soldatului sârb, iar de altă parte poporul muntenegrin, femeile și copiii, cari în armata muntenegrină înlocuesc de minune serviciul trenului, vor putea face servicii foarte prețioase la transportarea în interiorul țării a materialului de războiu dela malul mării.

Și în timp de pace țaranul sârb trăiește săptămâni de zile din merindea ce o poartă în traistă, iar femeia muntenegreană poate suporta greutatea de 25—30 kigr. pe cele mai neumblate poteci de munte. După părerea specialiștilor printr-o organizare în stil *relais* femeile și copiii muntenegrini pot să provadă armata muntenegreană cu aprovizionamente pe linii de etapă pe distanțe de 30—100 km. Fiereste în cazul de față această distanță, când este vorba nu numai de armata muntenegreană, ci de aprovizionarea a încă unei armate de 100—150 mii oameni, se reduce la 50—60 km., ceea ce se explică în felul că, din momentul când armata sârbă care este în retragere s'a apropiat la vre-o 50—60. kilometri de Antivari, singurul port al Muntenegrului, aprovizionarea și alimentarea ei nu va mai întâmpina greutăți.

De aici se explică, deci, intențiunea Sârbilor (despre cari avem informațiuni autentice), de a se retrage în Muntenegru cu rămășițele armatei lor. In Muntenegru Sârbii sperază să poată fi aprovizionați materialicește și tot aci mai sperază să găsească și mult solicitatul sprijin al trupelor înțelegerei.

Deci înversunata rezistență a Sârbilor din Câmpul Mierlelor servește acoperirea retragerii lor spre Muntenegru. Câmpul Mierlelor este cea mai importantă poziție a Sârbilor, sau întrebuițând expresiunea de fortificație: punctul hotărîtor (criza). Atâta vreme cât se menține bine acest punct hotărîtor, grosul armatei sârbești, deși prin multe mizerii și cu pierderi, totuși se va putea retrage în Muntenegru, deoarece Sârbii numai din spate sunt strămtoriți de către trupele noastre ce-i urmăresc, câtă vreme laturea apuseană a-teritorului lor de retragere este apărată de către armata muntenegreană.

Inșă îndată ce va fi înfrântă rezistența trupelor sârbești din Câmpul Mierlelor: teritorul și de altfel destul de limitat al grosului armatei sârbești, în mod gradat se va tot îngusti, și în consecință retragerea încă se va îngreui mai mult.

Grupul armatei sârbe din Câmpul-Mierlelor va trebui să se mențină, până când grosul forțelor principale sârbe va fi ajuns în centrul Muntenegrului. Reuși-vor oare Sârbii? Semnele din urmă arată că nu! Dimpotrivă, marele număr al prizonierilor și numărul tunurilor pierdute tradează demoralizarea armatei sârbești. Dacă operațiunile balcanice mai durează așa fel încă puține zile, armata sârbă cu anevoe va putea ajunge în Muntenegru în număr mare și cu bune forțe de luptă.

Situația în România.

Frământările parlamentarilor intervenționiști.

O acțiune politică a dlui C. Stere. — Tratatulele României cu puterile centrale în chestii economice. — O acțiune a parlamentarilor români intervenționiști. — Direcțiunea generală a munițiilor.

Ziarul „Dimineața” din București dela 10 Noembrie st. v. publică următoarele:

„Opinia” a publicat următoarea înștiințare plină de mister:

— *Avem motive temeinice să afirmăm că în curând se va produce în lași o însemnată manifestație în legătură cu marea problemă ce preocupă actualmente neamul românesc. Este absolut sigur că forma și condițiunile în cari se va produce această mișcare va avea un puternic răsunet în întreaga țară.*

Misterul de care vrea să se înconjoare „Opinia” și cei cari o inspiră, noi am putut să-l lămurim și iată în ce constă:

Până în câteva zile d. C. Stere va lua o atitudine fățișă. D-sa se va manifesta în public, luând o atitudine hotărît germanofilă, cerând imediata alăturare a României la puterile centrale.

Este vorba că la această manifestațiune să fie asociați și câțiva bătrâni boeri moldoveni, cari au și avut câteva conciliabule cu d. Stere.

Interesant e, că în culise „moldovenii” șoptesc că au asentimentul dlui Ionel Brătianu.

Citim în „Universul” dela 8 Noembrie st. v.:

- In legătură cu chestiunile de import și export este hotărîrea ce urmează s'o stabilească o conferință mixtă a reprezentantului serviciului comercial al c. f. r. cu reprezentanții căilor ferate austro-ungare și germane.

Această conferință era propusă să se țină la Breslau. Serviciul comercial român însă a cerut c. f. austro-ungari și germani să-și trimită reprezentanții la București, în vederea acelei conferințe, care va stabili, între altele, și repartizarea veniturilor încasate din traficul pe rețelele de c. f. române și ale statelor invitate la conferință.

Zilele trecute s'a întrunit la ministerul de finanțe român comisiunea pentru acordarea permiselor de export pentru mărfurile prohibite și a admis ca în schimbul produselor alimentare, și brânzeturilor cari se găsesc suficient în țară să se importe cărbuni și mărfuri diverse de care se simte mare lipsă la noi, precum și produse chimice necesare industriei și farmaciilor.

Cererile de autorizații pentru exportul cerealelor, adresate comisiunei centrale de export au fost destul de numeroase, ceea ce probează în primul rând necesitatea cumpărătorilor străini de a cumpăra cât mai multe cereale.

Comisiunea centrală a liberat până acum autorizații de export dela 28 Octomvrie, pentru mai mult de 18.000 vagoane, care urmează să fie transportate pe c. f. r.; 6000 vagoane cu căruțele și 4665 vagoane de cereale aflate în șlepurii.

Aceste autorizații de export trebuiesc puse în legătură cu tendința unor case de import din Germania de a cumpăra cât mai multe cereale, procurându-și mijloace mai rapide, de transport dela frontierele române.

Grupul parlamentar al „Federațiunei Unioniste” s'a întrunit Duminecă la d. N. Filipescu. După discuțiile urmate s'a hotărît să se aducă la tribuna parlamentului român toate chestiunile cari sunt la ordinea zilei, și să la toate măsurile pentru a se asigura o largă discuțiune asupra acestor chestiuni.

S'a fixat pe Duminecă 15 Noembrie st. v. o nouă întrunire la d. Filipescu, în care se va redacta un manifest.

Pe lângă ministerul de războiu din România s'a înființat, după cum am anunțat, o nouă direcțiune generală a munițiilor.

Noua direcțiune generală cuprinde patru direcțiuni: una a materialelor de războiu; a stabilimentelor militare; a materialelor și in-

ștalațiilor noui și a fabricațiilor, cu două servicii.

Director general al acestui important serviciu va fi numit d. inginer inspector general Anghel Saligni; doi directori vor fi dintre inginerii cei mai competenți, iar ceilalți doi vor fi coloneli.

Noua direcțiune va funcționa în localul ministerului de lucrări publice.

Comunicatele statelor majore inamice

Italia.

Roma. — Știri ulterioare arată mai bine fericita noastră ofensivă desfășurată de trupele noastre pe înălțimile dela nord-vest de Gorizia. Dat fiind prezența a multor retranșamente și rețele constatate, s'a început un atac metodic angajând adversarul de front cu câteva detașamente în vreme ce restul trupelor urcând povârnișurile, cercau o încercuire. Progresiunea infanteriei noastre sprijinită perfect de artilerie, s'a prelungit dela 13 la 17 Noembrie n. și am avut greu de luptat cu vremea rea, până ce detașamentele de încercuire se uneau în sfârșit la intrarea văii. Inamicul a putut scăpa numai retrăgându-se prin trecători mărunte. Terenul era acoperit de cadavre; într'un singur retranșament am numărat 208 cadavre, din cari 20 ofițeri. Am adunat până acum 300 puști, munițiuni și alt material de războiu.

Ieri în tot cursul zilei au fost lupte intense de artilerie. Inamicul mai ales a tras cu înverșunare în zona Goriza. Se trăgea chiar din marginea orașului cu tunuri de toate calibrele. Coloane ieșind din oraș au trecut apa Isonzo și au urcat povârnișurile dela Sabotina și Podgora pentru a întări apărarea și a umple golurile.

Aviatorii noștri au constatat existența de baterii în centura de înălțimi care domină Goriza la est.

Franța.

Paris. — Imprejuri de Loos, Angres și Souchez, canonada a fost foarte violentă.

În Bois, la sud de Fay (sud-est de Peronne), Francezii au operat tiruri de concentrare de mare eficacitate.

În Champagne în regiunea fermei Navarin și aproape de Tahure, lupte de artilerie mult susținute.

În Argonne Francezii au făcut să explodeze două aruncătoare de mine, cari au distrus pe o mare întindere tranșeele germane.

Rusia.

Petrograd. — Pe frontul regiunii Riga, n'a fost decât un foc reciproc de artilerie.

Pe Dwina, în regiunea Friedrichstadt și pe frontul regiunii Jacobstadt, a domnit liniște. În jos de Dwinsk, grupe de inamici au încercat în mai multe locuri să treacă Dwina cu ajutorul luntrilor, dar au fost respinși.

La vest de Dwinsk, în regiunea lacului Swenten, Germanii au fost siliți să părăsească o parte din tranșeele părăsite de inamici. Am găsit arme, munițiuni și multe cartușe.

Un balon Zeppelin, sburând peste regiunea Dwinsk în noaptea de 16 Noembrie, a aruncat bombe dintre cari o parte au căzut peste retranșamentele germane cauzându-le grave pierderi; a urmat o panică printre Germanii.

Pe frontul dintre regiunea Dwinsk și râulețul Pripet a domnit calm.

Pe țărmul stâng al râului Styr, în regiunea gării Oestroyssk, luptele continuă. Inamicul a pronunțat lângă Ceartoryssk atacuri îndărătnice. Artileria noastră de multe ori i-a risipit.

Pe restul frontului meridional și în Galizia se semnalează un duel de artilerie și de infanterie.

Pe frontul Caucazului nici o schimbare.

Infernul dela Isonzo.

Bombardarea Goritel.

Cartierul pressei, 24 Noembrie 1915.

Un subofițer italian, ajuns în captivitatea noastră ne-a spus următoarele:

Dacă până la 15 Noembrie, nu vom reuși să ocupăm Goriza, vom începe s'o bombardăm.

Subofițerul prizonier a avut dreptate: Italianii n'au reușit până la 15 Noembrie să ocupe Goriza, și acuma în furia lor nemărginită, bombardează orașul. Am vorbit și cu un locuitor din oraș pe care bombardarea îngrozitoare l-a gonit din oraș. Mi-a spus, că la Goriza niciodată nu s'au dat canoade mai infernale decât acuma. Impușcăturile de tunuri de mare calibru au fost direcționate din trei părți. La început le număram, când însă s'au sporit cu sutele nu le-am mai putut duce firul Patru sute granate au căzut asupra orașului într'o singură oră.

Ceasuri întregi am avut senzația unui puternic cutremur de pământ. Casele se sguđuiau din temelie. Intregul orizont era un foc imens. Toată ziua, munții Podgora, San Michel și Sabotino au fost învăluiți în nori deși de fum.

Nu numai canonada, ci în cursul nopții vițoroase, din direcția St.-Florian s'au dat și atacuri de infanterie. Italianii sau coborât pe serpentinele șerpuitoare pentru ca să atace satul Oslavia. Printre vii, în aceste drumuri sunt risipite câteva case. P'aci s'au furisat Italianii până la opreliștile noastre de sârmă. Au reușit s'ajungă până aici scutiți de negrul noții, în momentul următor însă sunt luminați de un fulger. Ploaia nimicitoare de gloanțele și granatele noastre le mătură o parte a rezervelor. Noui, și iarăși noi atacuri italiene în sfârșit reușesc să ocupe casele din marginea Oslaviei. Torentul de granate al artileriei noastre pornește contra caselor stăpânite, iar infanteria noastră dă asalt de baionete. S'a încins un groaznic măcel. Fiecare casă este apărată de Italiani. Ploaie de gloanțe sboară din ferestre, de pe balcoane, din pivnițe. Rezistența ambelor forțe continuă cu îndârjire, până când învinge atacul nostru mai puternic. Cel ce rămâne în viață, rănit ori sănătos, este prizonierul nostru. Tot atunci se dau lupte sângeroase și spre nord de Goriza, la Plava și Zagora. La sud de Goriza, pe San Michel, un regiment italian și-a pierdut toți ofițerii, restul regimentului s'a retras în fugă.

Războiul european.

Luptă navală în Oceanul Atlantic.

Copenhaga. — Lui „Politiken” i-se anunță: Ofițerii vaporului *Salamanca* sosiți în 20 c. din Spania în Cristiania spun, că în cursul drumului, la malul nordic al Scoției la vre-o 20 mii de Pentland Firth au văzut mai multe vase de războiu (ofițerii au distins cinci) engleze urmărind două crucișătoare germane. Urmărirea se făcea cu vădită energie și violente canoade.

Salamanca era la prea mare depărtare de teatrul acestui combat, astfel nici observațiile nu și le-a putut continua decât prea scurtă vreme, fiindcă atât vasele engleze cât și cele germane au dispărut de pe orizont. Cum s'a terminat aceasta luptă navală, ofițerii n'au putut constata.

Ofițerii vaporului au afirmat și ei plânsorile că drumurile în apele dimprejurul Angliei devin tot mai primejdioase. Zi de zi sunt subminate tot mai mult, chiar și în apropierea malurilor apusene. În marea nordică, *Salamanca* a întâlnit mai multe vase de războiu de tip nou necunoscut încă.

Amenințare franceză.

Roma. — Lanessan, fost ministru francez, amenință în „Petit Parisien” pe acei domnitori din Balcani, cari — după părerea lui — se interpun voinței poporului. Pentru aceasta — scrie fostul ministru — *impătrita înțelegere trebuie să-i înfrice*. Întâi de toate însă trebuie pedepsită Bulgaria. Ententa să trateze cu cea mai mare severitate atât pe regele Ferdinand

cât și guvernul său. Nu e de ajuns că porturile bulgare se bombardează. Ententa trebuie să lase să se simtă autoritatea ei și în interiorul țării, în Sofia, până chiar și în palatul regal, în care s'au țesut „intrigile germane”. Cea mai ușoară cale spre Bulgaria o are Rusia, al ei e rândul întâi să pedepsească pe seducătorii poporului bulgar.

Fabricația de muniții în Anglia.

Rotterdam — Conducătorul recrutării muncitorilor pentru fabricile de muniții, lordul Murray a declarat unui corespondent din New-York al lui „Times”, că în Anglia, fabricația munițiilor nu va conțeni până când Germania nu va fi subjugată. Săptămânal, muncitorii au dezvoltat o muncă de 60—70, în cazuri excepționale și de 100 ore. Zi și noapte, fabricile de muniții n'au stagnat nici pe o oră, și mai mult de un milion lucrători sunt ocupați și azi în atelierile lor. Este fără păreche estinderea și dezvoltarea rapidă a acestor fabrici precum și procurarea mașinăriilor și forțelor de om necesare. În Leeds funcționează acuma cinci sute de ateliere pentru muniții; înainte de războiu nu era instalat nici unul. În altă parte a Angliei, într'o fabrică de material de războiu lucrează șasezeci de mii lucrători; înainte de războiu, numărul lucrătorilor era minimal. O fabrică din Scoția care se ocupă numai cu fabricarea gloanțelor, ocupă în Lorryclide un teren de 18.000 quadrate, și pentru încălzit, are trebuință de țevi de 35.000 metri. Instalarea acestor stabilimente s'a început abia de șase săptămâni, și în luna viitoare vor putea funcționa deja.

Declarațiile dlui Millerand.

Londra. — D. Millerand, fost ministru de războiu al Franței, intervievat de un ziarist englez i-a declarat cele ce urmează:

— Germania și lumea au aflat acum în urmă în Champagne ce însemnează armata franceză. În vreme ce forțele noastre merg crescând, Germania se epuizează tot mai mult și căderea ei este o certitudine matematică. Evident, am avut și noi pierderi dar nu în proporția pierderilor germane și apoi Marea Britanie nu are ea o vastă armată de uscat gata a ne ajuta? Am avut totdeauna încredere în Marea Britanie dar nici când mai mult ca astăzi, căci, orcât de minunată ar fi armata ei nu trebuie să uităm vre-odată că la spatele ei este marea sa flotă.

Poate că victoria va veni mai târziu decât se nădăjduia, dar să privim ce se întâmplă. Am fost atacați de un dușman puternic care-și pregătise lovitura de mult; totuși linia noastră de bătaie a rezistat puternic asaltului, am construit o organizație de luptă, în curând vom fi trel contra unu și vom arunca zece obuze de fiecare obuz primit. Când va sosi ziua aceea, forța germană va fi frântă, apărările sale se vor prăbuși în fața potopului victorios al aliaților.

Roma — cartierul general al diplomaților.

Cristianla. — După știri din Londra, Roma e predestinată a juca un rol important, în evenimentele apropiate. Orașul Roma va fi cartierul general al diplomaților războiului balcanic.

Încă nu se poate vorbi despre pace.

Berlin. — Din sursă competentă germană se declară privitor la perspectivele de pace următoarele:

A vorbi azi de pace e a da dovada despre o desăvârșită neorientare. N'am ridicat mânușa, care ni s'a aruncat, pentruca după atâtea jertfe să terminăm unde am început. Avem ținte hotărâte și cumpănite. Câtă vreme nu le vom atinge aceste, nu poate fi vorba de pace, dacă nu cumva adversarii noștri acceptează toate condițiunile noastre, ceace încă nu e probabil. Răbdare. Partida o putem câștiga acum numai noi, dar dacă nu voim ca după 10 ani să începem din nou, trebuie să eluptăm o pace desăvârșită.

Cea din urmă luptă în Macedonia.

Milano. — Corespondentul din Atena al lui „Giornale d'Italia” confirmă știrea că în Macedonia Sârbii se retrag. Cea din urmă luptă

pe teritoriul Macedoniei se crede că se va da între armata sârbească de 50.000 oameni și Bulgari între Prilep și Monastir.

Englezii în Egipt.

Bern. — Anglia face toate încercările pentru apărarea Egiptului. În săptămâna trecută au sosit acolo 90.000 soldați, Englezi și Australieni și în curând vor sosi mai tot pe atâta. Armatele stau la Tell-el-Kebir între Cairo și canalul Suez. Au fost construite bivouacuri înconjurate cu puternice tranșee. Din aceste duc căi ferate la Cairo, Alexandria, Port-Said și canalul Suez. Flota engleză a debarcat artileria grea, care va fi așezată pe țărmul african al canalului.

Amsterdam. — Călători sosiți în India olandeză spun că în canalul Suez se mențin numeroase canoanere pancerate de coastă, de cari folosesc Englezii și la Dardanele. Englezii fac pregătiri febrile pentru apărarea canalului.

Vapoare engleze și germane în Categat.

Zürich. — „Corriere della Sera” e informată din Londra că în Categat, între insulele Anhort și Låson au fost văzute vase de război germane și engleze și numeroase torpiloare. Afară de aceasta s'a constatat apariția unei escadre engleze în apropierea coastelor svediene, la 100 mile depărtare dela Halmstadt.

Numeroase trupe engleze și franceze în drum spre Salonic.

Paris. — „Figaro” anunță: Numeroase trupe engleze și franceze sunt în drum spre Salonic, fără a se lua în considerare, cum se va rezolvi criza grecească.

Tarul a vorbit trupelor sale în Reni.

București. — S'a anunțat că tarul a sosit luni la Reni. Orașul a fost pavozat cu steaguri în onoarea țarului, iar poliția luase toate măsurile pentru menținerea ordinii. Tarul a sosit dimineața la orele 9 cu trenul său de curte. El a fost însoțit de moștenitorul rusesc, de ministrul curții contele Frederiks, generalul Volkov și amiralul Milov. Tarul a fost întâmpinat în gara din Reni de comandantul brigadei de vânători din Turchestan, generalul Tunski, generalul Visolbi, prințul Urusov, consulul din Galaț Kartanisev, guvernorul Basarabiei, Voronovici și de autoritățile militare din Reni, Ismail și Kilia.

Dela gară țarul s'a dus la biserica episcopiei, unde s'a celebrat serviciu divin. Tarul a vizitat apoi tabăra, unde a parcurs pe jos frontul de un kilometru și jumătate. În tabără, țarul a decorat pe mai mulți soldați vorbind trupelor. În vorbirea sa țarul a spus, că și în arterele sale curge același sânge, ca în ale soldaților și că are nemărginită încredere în curajul soldaților săi, e deplin convins că ori unde vor lupta, trupele sale, ele vor învinge. La sfârșitul vorbirii țarul a binecuvântat trupele.

Tarul după ce a trecut în revistă trupele s'a dus în port, unde a luat dejunul pe bordul vaporului „Russ” în societatea persoanelor oficiale. După ce a vizitat portul țarul a primit deputația muncitorilor. Prânzul, la care au fost invitați și vre-o câțiva ofițeri înalți l-a luat în vagonul său. După amiază la orele 3 și un sfert țarul a părăsit Reni.

Berlin. — Corespondentul din București al lui „Vossische Zeitung” telegrafiază: După rapoartele sosite ziarelor, vizita țarului la Reni a avut un caracter popular; poporul a fost lăsat liber să ia parte la întâmpinarea țarului. Din Reni țarul a plecat la Ismail. Reni e prefăcut într-o puternică tabără militară, în port staționează 200 remorhere pline cu soldați bine echipați. Între Reni și Galaț circulația vapoarelor încetase în ziua aceea.

Lordul Haldane și pacea.

Bern. — Lordul Haldane rostind un discurs în Hamstead a spus între altele: Dacă Anglia n'ar fi luat dispoziții imediat

după informațiile, cari le-am câștigat în misiunea mea la Berlin în 1912. Germanii ar fi azi în Paris, ba chiar și în Calais. Haldane a declarat că dorința lui cea mai fierbinte a fost totdeauna menținerea păcii, și totdeauna a făcut tot ce i-a fost posibil în acest scop. El a prevăzut însă acest războiu îngrozitor.

Cronica științifică.

Influența foametei asupra spiritului.

Cercetare științifică.

În război este inevitabilă alimentarea regulată a câte unei trupe. De aceea acum este dublu de interesant a cunoaște urmările foametei. La cercetările științifice, în special a stărilor spirituale, cari se ivesc după o obținere totală sau parțială dela nutreământ, trebuie deosebite feluri de abținere alimentară, mai întâi abținerea voluntară cu scop.

Apoi abținerea silită în cazuri de boală, ca friguri acute, histerie și boli de spirit, mai departe foametea din cauza sărăciei, scumpetei, naufragiu, surpare de mine și alte nenorociri, apoi intenția de sinucidere, exemplu rar de foamete și în fine posturile religioase. Unul din cele mai interesante capitole ale acestei teme grozave este studiul delirului trecător al spiritului, după lipsă îndelungată, ca la naufragiu.

În deosebi la naufragiu, a cărui urmări este lipsa îndelungată până putem fi salvați, s'au făcut adeseori cercetări incontestabile, mai ales că, se aflau printre ei naufragați și medici, cari aveau tot interesul pentru asemenea observări. Asupra influinței foametei, asupra spiritului sunt a se face următoarele constatări: Când abținerea nu durează prea mult și mai ales când e voluntară, atunci se ivește o activitate mai vie a creierului și îndeosebi a fantesiei.

Dacă abținerea se prelungeste, se produce o schimbare de caracter și de purtare a omului, care se manifestează într'o neobișnuită iritabilitate a temperamentului, egoism extraordinar și chiar în cruzime. Totodată se ivesc și sdruncinări spirituale, pierderea parțială a memoriei, a puterii de voință și a stăpânirii de sine și o aplicare spre impulsuri momentane și irezistibile, cari se produc cu totul instinctiv. În cazurile prime sdruncinările spirituale, în deosebi în timpul nopții devin foarte acute, sub forma insomniei, visuri iritabile, iluzii, idei fixe și impulsuri periculoase.

Se arată însă semne de alienație și ziua, atunci acestea denotă o stare foarte critică, care în grad foarte mare poate fi periculoasă.

O abținere continuă dela mâncare, sub influința halucinațiilor și a impulsurilor irezistibile, poate împinge pe om la săvârșirea unor fapte grozave, cunoscute în singuratică cazuri. Depinde dela o cercetare a stării mintale a acelei persoane, dacă judiciar mai poate fi trasă la răspundere pentru aceste fapte. Deoarece starea mintală în decursul exercitării faptei, adeseori nu se mai poate preciza, este și din punct de vedere juridic, de însemnătate cunoașterea influinței foametei asupra spiritului.

Se poate face o paralelă între starea mintală provocată de foamete și între cea provocată de bețură.

Ambele produc aceeași tulburare a inteligenței, a marelui și a purtării sociale. Atât faptele clinice cât și exeperimentale au dovedit că simptomele ce apar după beție, corăspund într'un grad mare aceluși produse de abținere și de lipsa de alimente.

Unde se va da lupta decisivă?

— România și Grecia strămtorate. —

Christiania, 24 Noembrie.

Colaboratorul militar al lui „Aftenpost” scrie: Când a luat Briand conducerea guvernului francez, s'a răspândit imediat vestea, că de aci înainte rolul conducător între statele Înțelegerii îl va avea Franța. Lui Delcassé i s'a imputat că a subordonat voința sa în măsură prea mare părerilor lui Grey și Sassonow și aceasta a fost cauza înfrângerii diplomației Înțelegerii în Balcan.

Între Briand și moștenitorul Gheorghe al Greciei există de un timp mai îndelungat raporturi prietenești, iar Briand a păstrat legături intime cu moștenitorul Greciei. În urma acestor relații el a primit încă în Martie informații, că între Bulgaria și Germania a avut loc o apropiere încă la începutul primăverii, dar factorii conducători ai Înțelegerii sperau cu toate acestea, că le va reuși să câștige Bulgaria de partea lor. Chiar din cauza aceasta Briand a fost, chiar și înainte de a primi conducerea, în opoziție cu guvernul precedent. Surse franceze spun că el ar fi acela, care a exoperat ca să debarce la Salonic armata expediționară franceză și inițiativei lui se atribuie misiunea lui Klitchener, precum și a ministrului Denys-Cochin.

Tot la inițiativa lui Briand s'au întâlnit în Paris delegații conducerii armatelor franceze și engleze, care a avut de scop principal ca să se creeze o colaborare mai strânsă între conducerile armatelor celor două state aliante. Conducerile armatelor vor avea acum să decidă unde să ia lupta trupele Înțelegerii cu armata puterilor centrale pentruca să provoace deciziiva finală.

Englezii sunt de părere, că lupta decisivă să fie provocată în Asia mică și în scopul acesta ei doresc să ocupe încă la vreme Mesopotania, Armenia și Siria. Statul major francez e însă de părere că forțele Înțelegerii se pot concentra în condițiuni favorabile în Macedonia, deoarece o campanie în Asia ar duce numai la slăbirea și risipirea forțelor.

Punctul de vedere al lui Briand e că lupta din Macedonia are să fie decisivă în tot cazul în favorul antantei și în scopul acesta e o neapărată necesitate, ca să se concentreze forțe considerabile, și atât Grecia cât și România să intervină cu forțele armate de partea Înțelegerii.

Punctul acesta de vedere explică faptul că Înțelegerii exerciază chiar acum presiuni mari asupra Greciei și României.

Se planuește teologie pocăită în Budapesta.

În 2 Noembrie c. s'a împlinit scrie „Cultura Crestină” — zece ani, de când ministrul Lukács György a trecut în șirul confesiunilor recunoscute din Ungaria și secta pocăiților (baptiștilor).

Din acest prilej în multe părți s'au aranjat între „frați” adevărate serbări jubilar, relevându-se importanța zilei.

Trecându-se în revistă succesele propagandei lor din primul deceniu, s'au făcut solemn făgăduințe, că în viitor ea va fi purtată cu și mai multă râvnă, putând spera, în aceste vremuri mai ales, o afuență mult mai numeroasă ca în trecut. Deosebit de mult se sperază în această direcție dela școala teologică ce vreau să ridice în cel mai scurt timp în Budapesta. Planul e gata și se pare că și mijloacele de lipsă sunt deja adunate — în parte poate, chiar cu ajutor de guvern — așa că se prea poate, că noul „institut de cultură religioasă” (?) încă în acest an jubilar să se deschidă.

Nu cunoaștem amănuntele acestei ohestiuni, dar nici nu ne interesează. Ne interesează însă proporțiile, par'că tot crescânde, pe cari le ia această propagandă sectară în sinul bisericilor noastre, și mai ales ne interesează mișcarea ce nesmintit trebuie să se pornească, pe o mai întinsă linie ca în trecut, împotriva ei.

De aceea nu putem să salutăm cu destulă bucurie seria de articole ce începe în acest număr p. Dr. N. Brânzeu din Vulcan, unul dintre cei mai competenți ai noștri în această materie.

Fie ca aceste șire și mai cu seamă scrisul p. Brânzeu să trezească o tot mai vie interesare față de secta jubilanță, care pentru biserica noastră constituie o reală primejdie. (ar.)

Represaliile Quadruplei față de Grecia.

Quadrupla-înțelegere nu cere Greciei părăsirea neutralității sale. — Declarațiile ministrului grec Rallis. — Grecia va intra în războiu mai curând decât s'ar aștepta. — Comunicat oficial grec despre demersul Quadruplei.

Se anunță din Lyon: Legațiunea engleză a trimis presei un comunicat, care a făcut o profundă impresiune și al cărui cuprins este următorul:

— „Față de atitudinea adoptată de guvernul elenic relativ la anumite chestiuni cu privire la siguranța trupelor aliate și libertatea de acțiune la cari au dreptul, în virtutea condițiilor puse unei debarcări de trupe pe teritoriul grec, puterile aliate au crezut de nevoie să ia anumite măsuri, având de scop să întreprindă înlesnirile de ordin comercial și economic de care s'a bucurat până acum Grecia din partea lor.

Nu intră nici decum în intențiunile puterilor să silească Grecia să se depărteze de neutralitatea ei, prin care ea crede că servește mai bine interesele ei; însă guvernele aliaților a ținut seamă de eventualitatea unor măsuri, cari ar putea fi luate de guvernul grec în contrazicere cu asigurările ce au primit. Indată ce bănuelile lor, datorite poate unei neînțelegeri, vor fi risipite, puterile vor dori să ridice obstacolele pe care le pun acum, oprind mărfurile destinate Greciei și să acorde din nou acesteia din urmă înlesnirile ce decurg natural din relațiunile normale.

Ministrul de justiție grec, Rallis a declarat într-o conversație cu corespondentul din Atena al lui „Daily Mail”, între altele, că, dacă trupele franco-engleze sau cele sârbești vor trece preste frontiera Greciei, Grecii nu vor încerca să-i desarmeze. Grecia ar demobiliza în decurs de 24 de ore dacă trupele înțelegerii ar părăsi Salonicul.

Ministrul și-a exprimat regretele sale față cu atitudinea guvernului englez și a declarat că Grecia are o unică dorință: Pacea. Marea Britanie vrea însă să constrângă Grecia ca să ia parte la războiu și din cauza aceasta vrea să o infometeze.

Corespondentul lui „Daily Mail” observă la aceasta declarație: Din zi în zi e tot mai lămurit, că situația din Grecia o putem mai bine numi cu cuvântul: *frică*.

Corrierei della Sera i se anunță din Atena că, după comunicatele semioficiale cari au fost publicate în câteva ziare, situația s'a schimbat deodată. E generală convingerea, că tratativele lui Kitchener cu regele, primul-ministru și șeful statului major au limpezit situația și au făcut să dispară neîncrederea care o dovedește înțelegerea față de Grecia.

Grecia în nici un caz nu va tolera să fie presionată. Regele are în vedere în privința

aceasta interesele, prestigiul și neatârarea Greciei.

Grecia nu e nepregătită pentru războiu și poate va interveni mai curând decât s'ar crede, dar momentul și condițiunile le va stabili singură. Dacă înțelegerea ar încerca să o constrângă sau să o amenințe, Grecia și-ar retrage trupele din apropierea trupelor înțelegerii și poate ar și demobiliza, dar nu va tolera în nici un caz ca să fie târâtă în războiu cu forța.

După o știre oficială din Atena ministrul înțelegerii au întreprins azi un demers comun la guvernul grecesc, având acest demers de obiect chestia trupelor aliate din Macedonia. Demersul a avut un caracter prietinesc.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 25 Noemvrie 1915.

Aviz colaboratorilor noștri.

Deoarece în urma războiului personalul nostru tehnic s'a redus foarte mult și fiindcă orice se tipărește în „Românul” are să treacă prin cenzură, ceea ce reclamă timp considerabil, rugăm onorații noștri colaboratori, ca lucrările lor pentru numărul de Crăciun al acestui ziar să binevoiască a le trimite la adresa dlui V. Goldiș cel mult până în 10/23 Decemvrie, căci orice lucrare, ce va sosi după acest termen, va fi imposibil să apară în acel număr.

Dăruiri. D. Dumitru Răcuciu, Csicsóholdvíg a trimis 2 cor. pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor soldaților români.

D. Mărioara Lohan, Lugoj a trimis 2.50 cor. pentru fondul ziaristilor români.

Mulțămiri!

Aviatori prăbușiți. Lui „Lokalanzeiger” i se anunță din München: În Bavaria de nord aproape de Miesbach s'a prăbușit un biplan militar. Unul dintre ofiterii din aparat locotenentul baron Seckendorf a murit, iar sublocotenentul baronul Crailsheim a suferit contuziuni cerebrale.

Grey despre moartea prin foame a Sârbilor. Grey, secretarul de stat al afacerilor externe a comunicat în Casa de Jos a parlamentului că s'au luat toate măsurile pentru ca poporul sârbesc să fie scăpat de moarte prin foame. Guvernul englez împreună cu aliații săi încearcă toate posibilitățile de expediare urgentă a alimentelor.

Proiect de lege francez contra speculatorilor războiului. Din Lugano se anunță: „Progress” din Paris publică următoarele: La proiectul referitor la fixarea prețurilor alimentare, ce se va debata în cameră mâne, ministrul afacerilor interne a dat un adaus de proiect în urma căruia orice speculație cu alimente, materii de încălzit, produse agricole, minerale și alte materii necesare pentru miliție se va pedepsi cu închisoare până la șase luni și amendă de cinci mii franci.

Stradă Cochîn în Atena. Un ziar din Berna anunță că „Temps” scrie extasiat despre primirea splendidă ce i-s'a făcut ministrului Cochîn la Atena. La propunerea primarului Benakis, ministrul francez a fost ales cetățean de onoare al orașului Atena și una dintre străzi va purta numele lui.

Liceu francez în Brazilia. Din Berna se anunță: Sub patronajul ministerului de culte francez, consulatul francez din Rio de Janeiro a deschis în capitala Braziliei un liceu, care să propage influința franceză și în America de sud.

† Gheorghe Comaniciu, notar penz., dir. de bancă, preș. comit. parohial și membru al tuturor corporațiilor naționale după lungi și grele suferințe a decedat în 8/21 Noemvrie a. c. în vârstă de 71 de ani. Inmormântarea defunctului s'a făcut în 11/24 Noemvrie a. c. în cripta familiară din Veneția-inf.

D. Victor Branște — sub arme. Aflăm că confratele d. Victor Branște, primredactorul ziarului „Gazeta Transilvaniei” a intrat ieri sub arme.

Cenzura în Rusia și în Austria. Din Stockholm se telegrafiază: Ziarul „Rjeci” anunță că cu datul de 11 Noemvrie guvernul rusesc a oprit apariția ziarului Petrogradski Curier. — Din Copenhaga se anunță: În Charcov nu de mult a pornit un ziar rutean Slowo, cu tendințe ucrainiste. Alaltăeri apariția ziarului rutean a fost oprită de către autorități. — Din Villah se anunță: editorul ziarului Villaher Zeitung anunță în numărul de ieri, că autoritățile au oprit apariția ziarului pe patru săptămâni.

Poincaré pe front. Din Paris se anunță: Poincaré, însoțit de generalii Dubail și Roques a plecat pe front. După ce a vizitat pozițiile din Priesterwald, s'a dus la Pont a Mousson, care a fost bombardat de o sută șaptezeci și opt ori din partea dușmanului. Trupelor de acolo le-a predat un nou drapel.

Prolungirea concediului mecanicilor și focarilor mașinelor agricole. În interesul sămănăturilor de toamnă, cari din cauza timpului neprielnic nu s'a putut face la timpul său, ministrul de agricultură în înțelegere cu ministrul de războiu, prin prefecturile comitatense a adus la cunoștința agricultorilor, că toți mecanicii și focarii aplicați la locomotivele mașinelor agricole, concediați prin ordinațiunea ministrului de războiu sau a comandelor militare, chiar și după expirarea termenului de concediu, până la alte dispoziții pot să rămână la funcțiunea lor.

Ultima oră.

GRECIA A REMIS RĂSPUNSUL LA NOTA QUADRUPLEI.

Atena. — Azi d. Skuludis, prim-ministru, a primit pe Sir Elliot, ministrul Angliei și i-a comunicat hotărârea consiliului de miniștri elin.

Deoarece ce nu a putut fi terminată textuarea răspunsului, d. Skuludis a declarat că va remite mai târziu nota guvernului său. Sir Elliot îndepărtându-se a invitat imediat la sine pe reprezentanții francez, rus, italian, sârb și belgian notificându-le răspunsul ce a primit din partea Primului ministru grec.

Deoarece nu s'a dat încă un comunicat oficial până acum, toate șvonurile în legătură cu nota guvernului grec sunt presupționale.

Sir Elliot a telegrafiat la Londra și la Salonic. Ministrul francez d. Denys-Cochin se va reîntoarce dela Salonic la Atena încă în cursul zilei de azi. Kitchener rămâne la Salonic.

QUADRUPLA A TRANSPORTAT TRUPE ȘI MUNIȚIUNI LA MONASTIR.

Paris. — Agenția Havas anunță din Salonic: 4 vase de transport având pe bord trupe au sosit aci. Se mai așteaptă sosirea a 5 vase cu munițiuni și cu aeroplane. Quadrupla a transportat pentru Sârbi la Monastir mari cantități de munițiuni și numeroase tunuri. Armata sârbă din Albania a plecat în ajutorul trupelor sârbești cari luptă la strămtăoarea Cacicank.

MONGOLIA IARĂȘ ESTE A CHINEI.

Petrograd. — 500 călăreți chinezi cu guvernul chinez și cu locotenența acestuia din Kobdei, Ujasuta și Maimacea au intrat în Urga, capitala Mongoliei.

SÂRBII SE MAI GÂNDESC LA OFENSIVĂ?

Paris. — Un ministru sârb a declarat, că indată ce în Macedonia vor fi concentrate trupe suficiente de ale Quadruplei, Sârbi vor începe ofensiva.

D. Asquith a telegrafiat guvernului sârb, că înțelegerea va continua trimiterea de trupe.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POȘTA REDACȚIEI.

Dlul F. G., profesor. Cu ziua de astăzi introducem rubrica Cronicele științifice — ca dovadă că vă aprobăm planul. Sperăm că se vor angaja și alte condeie bune pentru a o susține cu chestiuni de actualitate. — Mulțumiri pentru colaborare și salutar!

TELEFON
NRUL. 750.CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIATELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :Prețuri :
moderate :